

Hekimler ve Halk Sağlığıyla ilgili DTB Açıklaması

DTB 47. Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş (Bali, Endonezya, Eylül 1995),

DTB 57. Genel Kurulu (Pilanesberg, Güney Afrika, Ekim) ve DTB 67. Genel Kurulu tarafından gözden geçirilmiştir (Taipei, Tayvan, Ekim 2016)

Bir toplumun ya da belli bir nüfusun sağlığı, hastalıkların geleneksel olarak bilinen nedenlerinin ötesinde çeşitli etmenler tarafından belirlenir. **Sağlığın sosyal belirleyenleri**, davranışsal yaşam tarzı tercihlerini etkileyen etmenleri, insanların içinde yaşadıkları fiziksel, psikososyal ve ekonomik ortamları ve insanların yararlanabilecekleri sağlık hizmetlerini içerir. Halk sağlığı, nüfusun belirlenmiş ihtiyaçlarının karşılanmasını hedefleyen çeşitli programların ve etkinliklerin izlenmesini, değerlendirilmesini ve planlanmasını öngörür; halk sağlığı sektörünün, genel sağlığı optimum düzeye çıkarabilmesi için bu işlevleri etkili biçimde yerine getirecek kapasiteye sahip olması gerekir. Halk sağlığı politikalarının gözetileceği temel ilke kapsayıcılık ve hakkaniyet olmalıdır; halk sağlığı kurumları, toplumsal, ekonomik ve siyasal koşulları nedeniyle genel nüfusa göre sağlık açısından daha büyük risk altında bulunan nüfus kesimlerine ve topluluklarına özel önem vermelidir.

Hekimlerin ve meslek örgütlerinin, her durumda hastalarının yüksek yararına hareket etme gibi etik ve mesleki bir sorumlulukları vardır. Bu ise, birey olarak hastalara verilen sağlık hizmetinin genel olarak halk sağlığını geliştirici yaklaşımlarla bütünleştirilmesini gerektirir.

Halk sağlığı kuruluşlarının temel işlevleri şunlardır:

1. Sağlığın geliştirilmesi:

- Toplumun hastalıkların önlenmesinde ve hastalık mücadelesinde etkin rol alması, sağlıklı yaşam tarzlarını benimsemesi ve sağlık hizmetlerini uygun biçimde kullanmasına yönelik aydınlatılması ve güçlendirilmesi için sağlık hizmeti sunanlarla birlikte çalışma;
- Yüksek nitelikte sağlık hizmetleri, temiz su, iyi beslenme ve kirletilmemiş hava dahil sağlığa katkıda bulunacak koşulların sağlanması ve tüm nüfus için fiziksel egzersiz, eğlenme dinlenme olanaklarının erişilebilir kılınması;
- Sağlıklı davranışsal tercihlerin aynı zamanda kolay yaşama geçirilebilecek tercihler olduğu destekleyici ortamların ve sağlıklı kamu politikalarının oluşturulması, beşeri ve sosyal birikimin geliştirilmesi için kamu yetkilileriyle birlikte çalışma;
- Önleme: Nüfusun tamamının sağlık taramaları ve diğer önleyici ve tedavi edici hizmetlere erişiminin sağlanması.

2. Koruma: Toplulukların bulaşıcı hastalıklara, çevreyi kirleten toksik maddelere, mesleki tehlikelere, zararlı ürünlere ve niteliği düşük sağlık hizmetlerine karşı izlenmesi ve bunlardan korunması. Bu işlev, öncelikler belirlenmesini, temel programların hazırlanmasını, gerekli kaynakların sağlanmasını ve ilgili halk sağlığı laboratuvar hizmetlerinin düzenlenmesini gerektirir.

3. Gözetim: Bulaşıcı hastalık salgınlarıyla kronik hastalık ve yaralanma örüntülerinin belirlenmesi ve bunlara yönelik gerekli mücadele ya da önleme programlarının hazırlanması.

4. Nüfus Sağlık Değerlendirmesi: Toplumdaki sağlıkla ilgili gereksinimlerin değerlendirilmesi ve bunların karşılanması için kaynakların harekete geçirilmesi, topluluk ve ülke düzeyindeki özel sağlık gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik politika geliştirilmesi.

Her görev alanında (yerel ya da ulusal ölçekte) yürütülecek özel programlar ve etkinlikler, saptanan sorunlara ve gereksinimlere, sağlık hizmetlerinin örgütlenmesine, geliştirilen ortaklıkların türü ve kapsamına ve saptanan gereksinimlerin karşılanmasında kullanılabilir kaynaklara bağlıdır.

Halk sağlığı kuruluşları hekimler ve onların meslek örgütleriyle yakın işbirliğinden ve verecekleri destekten büyük yarar sağlar. Bir topluluğun ya da ulusun sağlığı tüm üyelerinin sağlığıyla ölçüldüğü gibi belirli bir kişiyi etkileyen önlenemez sağlık sorunları da topluluğun sağlığını ve kaynaklarını etkiler. Dolayısıyla, halk sağlığı programlarının pek çoğunun etkililiği, hekimler ve onların meslek örgütleriyle halk sağlığı kurumları, hükümet bünyesindeki ya da hükümet dışı diğer kuruluşlar arasındaki aktif işbirliğine bağlıdır.

Tıp ile halk sağlığı alanları, sağlıklı yaşam tarzlarını öneren ve sağlığa yönelik önlenemez riskleri azaltan halk sağlığı bilgilendirme ve eğitim programlarının yaygınlaştırılmasında etkili bir işbirliğine girmelidir. Bu kapsamda ele alınabilecek başlıklar arasında tütün, alkol ve uyuşturucu kullanımı; HIV ve cinsel ilişki yoluyla bulaşan hastalıklara yakalanma riskini artıran cinsel etkinlikler; kötü beslenme ve fiziksel hareketsizlik ve çocukluk döneminde bağışıklama yetersizlikleri gibi sorunlar yer alır. Örneğin sağlık eğitimi, bebek ölümlerini ve hastalıklarını önemli ölçüde azaltabilir (anne sütüyle beslemenin yaygınlaştırılması ve ebeveynlere çocuk besleme bilgileri verilmesiyle birlikte gerek işyerinde gerekse toplum içinde destekleyici ortamlar sağlanması gibi).

Halk sağlığı kurumlarının resmi yükümlülükleri en başta hastalıkların izlenmesi, kaynaklarının incelenmesi ve kontrol altına alınmasıdır. Ancak, topluluk düzeyinde görev yapıp topluluğa ve oradaki kişilere ait hastalık örüntülerini bilen, daha ileri düzeyde inceleme ve kontrol gerektirebilecek sorunları hemen yetkililere bildirebilecek durumda olan hekimlerin aktif işbirliği ve desteği olmadan bu çalışmalar etkili biçimde yürütülemez. Sözelimi hekimler örneğin tüberküloz gibi belirli hastalıkların riskinin yüksek olduğu nüfus kesimlerinin belirlenmesine yardımcı olabilirler; kızamık, boğmaca gibi bulaşıcı hastalıkları ya da diyarenin enfeksiyöz nedenlerini bildirebilirler; topluluklarda ya da işyerlerinde kurşun veya diğer toksik kimyasallara ve maddelere maruz kalma durumları hakkında bilgi verebilirler. Halk sağlığı kurumları ile hekimler ve diğer sağlık profesyonelleri arasında yakın işbirliği, etkin bir hastalık izleme sistemi açısından kritik önemdedir.

Belirli bir bölgede var olan halk sağlığı programlarının etkililiği hangi düzeyde olursa olsun tıp alanındaki meslek örgütleri, toplumlarındaki ve ülkelerindeki karşılanmamış sağlık gereksinimlerinin bilincinde olmalı ve bu gereksinimleri karşılayacak etkinlikler, programlar ve kaynakların sağlanmasını savunmalıdırlar. Bu yöndeki çabalar şu alanlarda sergilenebilir: Sağlık ve hastalıkların önlenmesi alanında toplum eğitimleri; çevresel tehlikelerin izlenmesi ve kontrolü; kişiler arası şiddet ya da sağlığı etkileyebilecek toplumsal pratikler gibi toplumsal sorunların yol açtığı sağlıkla ilgili olumsuz sonuçların tanımlanması ve duyurulması; acil sağlık

hizmetlerinin hazırlıklılığının artırılması gibi hizmet gereksinimlerinin belirlenmesi ve bunların duyurulup savunulması.

Temel halk sağığı hizmetlerinin yeterince sağılanamadığı bölgelerde hekimlerin meslek örgütleri savunuculuk ve harekete geçilmesinin sağılanması açısından önceliklerin belirlenmesi için diğer sağılık kuruluşları ve gruplarıyla birlikte çalışmalıdır. Örneğın, temiz içme suyu ve kanalizasyon hizmetlerinden toplumun çoğunluğunun yararlanamadığı sınırlı kaynaklara sahip bir ülkede ya da yörede bu gereksinimlere, nüfusun ancak küçük bir kesimine hizmet sunacak tıbbi teknolojilere göre öncelik tanınmalıdır.

Sağılıkla ilgili kimi konular son derece karmaşık olup çeşitli düzeylerde müdahale gerektirir. Örneğın insanların kanında yüksek düzeylerde kurşun saptanmışsa bu insanlara gerekli tıbbi tedavinin verilmesinin ötesinde kirliliğın kaynağı belirlenmeli, tehlikeyi ortadan kaldıracak önlemler alınmalıdır. Zaman zaman, halk sağılığını ileriye taşıyacak politikalar potansiyel ekonomik etkileri nedeniyle kaygı yaratır. Örneğın, tütün denetim politikaları potansiyel ekonomik sonuçları nedeniyle tütün ekiminden ya da işlenmesinden önemli gelir elde eden bölgelerin ya da grupların sert muhalefetiyle karşılaşabilir. Oysa ekonomik hassasiyetlerin tütün ürünlerinin kullanımına karşı halk sağığı alanındaki güçlü savunu programlarını engellememesi gerekir. Tütün ürünlerinin tanıtımına kesinlikle karşı çıkılmalı, gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkelerde tütün ürünleri tüketiminin azaltılması için her tür çaba gösterilmelidir.

Hekimler ve kuruluşları diyet, ilaç kullanımı, cinsel ilişkiyle bulaşan hastalıklar, kalp-damar hastalıkları riski ve benzeri konularda sağılık eğitimi çerçevesinde olumlu mesajlar iletmek üzere medyayı özendirmedi siyasi yetkililer ve diğer kuruluşlarla ortak çalışmalar içinde yer almalıdır.

Meslek örgütleri üyelerinden halk sağığı hizmetlerinin varlığı konusunda hastalarını eğitmelerini talep etmelidir.